

El president electe dels Estats Units, Barack Obama, amb les seves filles, durant les darreres vacances de Nadal, a Hawaii.

EFE

Mai l'elecció del president d'un país no havia despertat tantes expectatives com les que ha suscitat l'arribada al poder de Barack Obama. El dimarts dia 20 de gener, davant la mirada de tot el món, Obama ha estat proclamat 44è president dels Estats Units. En aquest dossier de portada, EL TEMPS entrevista experts que parlen sobre els principals reptes del nou president, sobretot en l'àmbit econòmic i de política internacional, i ofereix l'anàlisi de bons coneixedors de la realitat nord-americana.

Les prioritats d'Obama

Aquesta setmana Barack Obama ha pres possessió del càrrec de president dels Estats Units. Tot i que a la resta del món hi ha una gran expectació respecte al seu paper, el principal canvi que n'esperen els americans té relació amb la política interior i, sobretot, amb la solució de la greu crisi econòmica que travessa el país.

El nou president dels Estats Units, Barack Obama, té una tasca de govern enorme davant seu, almenys si es tenen en compte les expectatives que hom ha dipositat sobre ell. Però des d'Europa les coses es veuen d'una manera molt diferent que dels Estats Units estant. Des d'aquesta banda de l'Atlàntic, en general, el desig de la gent és que Obama canviï radicalment l'estil i les formes de relacionar-se amb el món que van caracteritzar l'actuació del seu predecessor, George W. Bush. Els nord-americans, en canvi, també n'esperen un tomb, però pensant més en els seus problemes domèstics, amb la crisi econòmica al capdavant, que no en res més. Per aquesta raó, el president Obama ja va deixar ben clar un parell de setmanes abans d'instal·lar-se a la Casa Blanca que la seva prioritat seria prendre mesures urgents per tal de reactivar l'economia nord-americana.

Al discurs més important previ a la presa de possessió, pronunciat en una universitat de Virgínia el dia 8 de gener, Obama va anunciar un pla per a fer front a la crisi. "No és massa tard per arreglar les coses, però ho serà si no prenem mesures dràstiques com més aviat millor", va prevenir, recordant que l'any passat es van perdre més llocs de treball als Estats Units, uns dos milions i mig, que en cap altre moment de la història des-

prés de la Segona Guerra Mundial. Així, Barack Obama va presentar les línies mestres del seu pla de recuperació econòmica; un pla que, segons ell, "no tan sols representa una nova política, sinó un plantejament completament nou per a fer front als desafiaments més urgents". Obama va culpar de la crisi la imprudència d'alguns executius de Wall Street, els bancs que donaven crèdits sense preocupar-se de si els qui els rebien els podrien tornar i els governants que fins ara han gastat els impostos dels ciutadans sense cap mena de disciplina. Per això, el president dels Estats Units va dir que per posar remei a una crisi que havia tingut l'origen al seu país, calia que el canvi comencés a gestar-se a Washington. Obama, en aquest sentit, va reclamar que a partir d'ara es posi en pràctica un nou esperit de responsabilitat.

En concret, com a mesures a curt termini per a fer front a la crisi, Obama ha demanat que el Congrés dels Estats Units aprovi com més aviat millor un pla per valor de 800.000 milions de dòlars per a estimular l'economia. La idea del nou president és "salvar o crear" tres milions de llocs de treball des d'ara fins el 2010, amb inversions en projectes com la sanitat, l'energia i l'educació. Aquest pla d'estímul econòmic inclou també ajuts per als desocupats i una reducció immediata de 1.000 dò-

El president dels Estats Units, fotografiat el 2 de desembre passat quan sortia del gimnàs a Filadèlfia, on va anar per assistir com a president electe a una reunió de l'associació de governadors.

lars en el cobrament d'impostos, una mesura de la qual es podrien beneficiar el 95% de les famílies treballadores dels Estats Units. A més llarg termini, Obama proposa d'augmentar la inversió del govern en projectes públics com, per exemple, millorar les infraestructures, principalment carreteres i ponts, a més de remodelar i equipar les escoles i universitats públiques d'arreu del país. Els experts asseguren que es tracta de la inversió en infraestructures més gran que s'ha fet als Estats Units d'ençà que el president Eisenhower va projectar la construcció de la xarxa interestatal de carreteres l'any 1950.

Un altre dels sectors que rebran una atenció especial del president Obama serà la sanitat. En aquest sentit, ha insistit a dir que cal reduir les despeses de les assegurances mèdiques i ha proposat un pla per a fer el sistema més accessible a tothom qui no disposi d'assegurança. La reforma del sistema sanitari, una de les grans deficiències històriques dels Estats Units, compta, de fet, amb l'assessorament de molts congressistes de renom, com els veterans senadors Ted Kennedy i Max Bacus, que els darrers anys han acomplert propostes de reforma semblants. Val a dir també que Obama ha posat al capdavant del departament de Sanitat un ex-líder dels demòcrates al Senat, Tom Daschle, bon coneixedor de la tasca legislativa. La reforma sanitària, això no obstant, significarà un maldecap dels grossos per a Obama, ja que per dur-la a terme haurà de convèncer els republicans al Senat i, a més, guanyar una dura batalla contra sectors poderosos que s'hi mostraran recelosos, com és el cas de les companyies asseguradores o bé de les grans empreses farmacèutiques.

De fet, la reforma de la sanitat és una qüestió molt espinosa als Estats Units. Alguns altres presidents del país, com Truman, Carter, Ford, Bush (pare) i Clinton, van intentar d'oferir una cobertura sanitària per a tota la població. Però no se'n van sortir. En vista del fracàs dels seus predecessors, Obama ha estat una mica més prudent i no ha promès un sistema universal, tot i que els experts asseguren que, en realitat, el seu objectiu és aquest. La

feina no serà fàcil, perquè es calcula que als Estats Units hi ha més de 50 milions de persones que no tenen cap mena d'assegurança mèdica i que uns quants milions més tenen cobertures insuficients.

Tanmateix, la principal batalla que haurà de guanyar Obama durant el seu primer any a la presidència no serà pas per la reforma sanitària, sinó per la sindical. El nou president és partidari d'aprovar una llei, reclamada des de fa temps pels sindicats, que pretén obligar les empreses a permetre la sindicació lliure dels treballadors si la majoria ho volen. Val a dir que diverses organitzacions patronals ja han mostrat l'oposició a aquesta llei, perquè temen que això implicarà l'enfortiment dels sindicats i que, en conseqüència, a la llarga farà augmentar les despeses laborals. Aquesta és una de les lleis que es preveu que rebran més oposició al Congrés i que Obama podria mirar de deixar en un segon pla per centrar-se en unes altres prioritats. Ara bé, de segur que, si ho fa, els sindicats li exigiran l'aprovació de la reforma sindical en canvi de suport en algunes altres qüestions.

Finalment, una altra de les prioritats en clau interna que el president Barack Obama s'ha proposat de tractar a fons durant el primer any de mandat és la lluita contra el canvi climàtic. La mesura que proposa el president, que s'apropa a la línia marcada per la Unió Europea, consisteix a arribar a un 10% de la producció d'electricitat per mitjà d'energies renovables el 2012 i al 25% l'any 2025. Alhora, vol reduir les emissions dels gasos d'efecte hivernacle d'un 80% abans del 2050. Amb aquest propòsit, Obama vol invertir 150.000 milions de dòlars en la producció de biocombustibles aquests deu anys vinent. Aquest, de fet, és un altre dels projectes que es preveu que trobaran una gran oposició al Congrés. Però la majoria que els demòcrates tenen a totes dues cambres, juntament amb el fet que Henry Waxman –un gran defensor del medi– presideixi la comissió d'Energia del Congrés, de segur que seran una gran ajuda.

Nova relació amb el món. Les prioritats del nou president dels Estats

Un govern format per cares conegudes

Dins les files demòcrates, una de les primeres crítiques que s'han formulat contra el president Barack Obama, ha estat resultat de l'elecció dels membres de l'àrea econòmica del seu equip de govern, sobretot perquè uns quants dels escollits, alguns amb càrrecs molt importants, ja havien format part de l'administració de Bill Clinton i tenen un perfil que molts consideren *poc d'esquerrres*. Aquest és el cas, per exemple, de Timothy Geithner, el nou secretari del Tresor, una persona que, des de la posició de president de la Reserva Federal de Nova York, ha tingut un paper determinant en les decisions més importants que s'han pres als Estats Units per resoldre la crisi financera. Geithner, de fet, ja havia estat sots-secretari per a afers internacionals del Tresor durant els darrers anys de la presidència de Bill Clinton i, més endavant, també director del Fons Monetari Internacional. Tanmateix, la setmana passada es va saber que Geithner estava embolicat en un afer d'impagament d'impostos, amb la qual cosa el Senat podria impedir que prengués possessió del càrrec el dia 20 de gener. Segons el diari *The New York Times*, però, tant demòcrates com republicans consideraven que la gran qualificació de Geithner li permetria de superar la controvèrsia i ser nomenat. Geithner era un dels homes de confiança de Larry Summers, secretari del Tresor en temps de Clinton, a qui Obama ha posat ara al capdavant del Consell Econòmic Nacional. Summers, que anys enrere va ser destituït com a president de Harvard pels seus comentaris masclistes, que van rebre moltes crítiques de part de grups feministes, és un ferm defensor de la intervenció de l'estat per a resoldre la crisi econòmica. Un altre dels personatges clau del nou govern amb passat clintonià és Peter Orszag, que fou assistent especial del president dels Estats Units en afers econòmics a final dels anys 90. Ara, Orszag ocuparà la direcció de l'Oficina de Gestió i

1. Hillary Clinton, secretària d'Estat. 2. Robert Gates, secretari de Defensa. 3. Timothy Geithner, secretari del Tresor. 4. Larry

el seu primer any de govern pel que fa a la política exterior passen inevitablement per la guerra de l'Iraq. En aquest sentit, ja durant la campanya electoral, Obama va proposar que les tropes dels Estats Units es retirassin completament de l'Iraq abans de l'estiu del 2010; aquesta operació, si es porta a terme tal com el president va anunciar, començarà gairebé immediatament, retirant una o dues brigades cada mes fins a completar el repliegament. La idea d'Obama, tanmateix, és retirar les tropes de l'Iraq però

recol·locar-les a l'Afganistan, que per al nou president continua essent el lloc d'on prové la pitjor amenaça terrorista per als Estats Units. Així, es preveu que abans de l'estiu del 2009 arribaran a l'Afganistan entre 20.000 soldats i 30.000 més, cosa que significaria doblar amb escreix l'actual contingent d'efectius nord-americans que hi ha desplegat en aquell país.

A banda d'això, segons publicava el diari *The New York Times* la setmana passada, una de les primeres ordres del president Obama el seu

Pressupost, que és l'organisme que s'ocupa de controlar i distribuir els fons que necessita el govern per a dur endavant tots els projectes. Finalment, val a dir, també, que el president Obama ha nomenat el veterà Paul Volcker com a cap d'un consell creat de poc, que assessorarà el govern en la batalla per a la recuperació econòmica.

Tanmateix, de segur que la figura més propera a l'ex-president Bill Clinton és la seva esposa, Hillary Clinton, que fou la primera dama dels Estats Units des del 1993 fins al 2001. Com a secretària d'Estat, Clinton serà la veu del govern de Barack Obama en política internacional. Aquest ha estat un nomenament que en alguns sectors ha caigut com una galleda d'aigua freda, sobretot perquè no satisfà completament les expectatives dels qui esperaven un veritable canvi en la política exterior nord-americana. A més, aquesta elecció va aixecar suspicàcies, sobretot perquè convertia Hillary Clinton —que, com a rival de Barack Obama a les primàries del Partit Demòcrata, va llançar desqualificacions molt greus contra ell— en una de les principals persones fortes d'aquest nou govern. Per acabar-ho d'adobar, la decisió d'Obama de mantenir en el càrrec el republicà Robert Gates, ex-director de la CIA i nomenat secretari de Defensa per George Bush el 2006, ha donat més arguments als qui pensen que, tot i les expectatives suscidades per Obama, el paper de la maquinària militar dels Estats Units arreu del món continuarà essent el mateix que fins ara. Val a dir, però, que Gates és una polític considerat moderat, molt respectat tant per republicans com demòcrates, i a qui s'atribueix el mèrit d'haver reduït el nivell de violència a l'Iraq. A més, amb la confirmació de Robert Gates com a secretari de Defensa, Obama ha complert la promesa d'incloure un republicà al seu govern.

3. Summers, director del Consell Econòmic Nacional. 4. Paul Volcker, director del Consell de Gestió i Pressupost. 5. Peter Orszag, director de l'Oficina de Gestió i Pressupost.

primer dia de feina serà fer tancar la presó de Guantánamo. En aquest centre, situat a l'illa de Cuba, hi ha centenars de detinguts de resultes de la guerra contra el terrorisme global engegada per l'ex-president George Bush que no han rebut ni tan sols una acusació formal. Tanmateix, Obama ha reconegut repetidament que, tot i estar disposat a tancar el centre, la tasca no serà gens fàcil i que demanarà temps. Tancar-la durant els primers cent dies de mandat serà tot un "desafiament", segons declarava

la setmana passada en una entrevista a la cadena televisiva ABC.

Tanmateix, la cosa més important amb relació a la política exterior és que el nou govern està disposat a posar fi a la visió unilateral del món que tenia l'anterior president i apostar pel multilateralisme. Si més no, ho va assegurar la setmana passada la nova secretària d'Estat, Hillary Clinton, en la compareixença davant la comissió d'Afers Estrangers del Senat. Clinton va dir que per a mirar de resoldre els conflictes oberts arreu del

món el seu departament apostaria pel pragmatisme i per la utilització de la diplomàcia com a primeres armes. Fins i tot, la secretària d'Estat es va referir al conflicte entre israelians i palestins en uns termes que Obama no havia volgut emprar abans de la inauguració del nou govern. Clinton va referir-se al "tràgic preu humanitari" que aquest conflicte motiva en tots dos bàndols, però, a la vegada, va mostrar la seva simpatia per Israel i el seu dret de defensar-se. Davant les víctimes civils palestines i israelianes, "hem d'augmentar la nostra determinació per aconseguir un acord de pau just i durador", va dir Clinton. Aquesta preocupació per les víctimes civils de la situació de violència que es viu a la franja de Gaza d'unes setmanes ençà suggereix que el nou govern dels Estats Units serà més propens a exigir moderació a Israel pel que fa a l'ús de la força que no pas ha fet Bush fins ara. A banda d'aquest conflicte, Hillary Clinton va assegurar també que hi hauria un canvi de política respecte a Cuba, cosa que ja havia avançat Obama anteriorment, quan va dir que està disposat a reunir-se amb el president Raúl Castro i mirar de posar fi a les relacions tan tenses entre Cuba i els Estats Units.

Sigui com vulgui, algunes de les posicions en política exterior, com ara la defensa d'Israel o bé la decisió d'enviar més tropes a l'Afganistan, ja han motivat crítiques al nou president dels Estats Units, sobretot de sectors que no veuen que Barack Obama representi un canvi gaire substancial en relació amb el seu predecessor.

Les expectatives que el món ha posat en Obama són tan altes que difícilment el nou president dels Estats Units deixarà tothom content. Potser a partir d'ara canviaran les formes i la diplomàcia serà la bandera de la política exterior nord-americana, però si Obama vol defensar els interessos dels Estats Units fins a les darreres conseqüències, com ha dit repetidament, en algun moment haurà de decidir en quin bàndol milita, si en el del món o en el del seu país.

Xevi Camprubí